

ges deportálások. Fonák módon a magyar zsidók gettóba gyűjtésének és deportálásának idejére a szlovákiai helyzet többé-kevésbé stabilizálódott. A zsidó közösségnek az a töredéke, amely nem esett áldozatul az 1942-es deportálások hullámainak, munkatáborokba került ugyan, de 1944 őszéig életben maradt.³⁸ Mivel a helyzet a két országban 1944 tavaszán és nyarán eltérően alakult, sok szlovákiai zsidó menekült megpróbált hazajutni. Nem tudni, hányan jártak szerencsével és lépték át a határt illegálisan a magyarországi tömeges deportálások kezdete előtt.

A németek tanácsára a magyar külügyminisztérium azzal a kéréssel fordult a budapesti szlovák követséghez, hogy az illetékes hatóságok állítsák össze azoknak a szlovák nemzetiségű zsidóknak a listáját, akiknek hazatelepedéséről gondoskodni kívánnak, és adják jóváhagyásukat, hogy a többiek a magyar zsidók sorsában osztozzanak.

Szlovákia kifejezte szándékát annak a néhány zsidó állampolgárának a hazatelepítésére, akik legálisan tartózkodtak Magyarországon, és akiket nemzetgazdasági szempontból kiemelkedően fontosnak ítélték. Ha mérsékelt elszántsággal is, de általánosságban igényt tartott minden, Magyarországon még szabadlábban lévő szlovák zsidóra – köztük sok gyerekre, akiknek szüleit 1942-ben deportálták –, nem annyira azért, hogy védelmébe vehesse őket, mint inkább hogy demonstrálja Magyarországgal szembeni szuverenitását.

1944 májusának elején Ladislav Krno szlovák követségi titkár érintkezésbe lépett Fáy-Halász Gedeon külügyminisztériumi miniszteri titkárral, hogy tisztázza a Magyarországon tartózkodó szlovák zsidók státusát. Fáy-Halász május 11-i feljegyzése szerint Krno a következő két csoportba sorolta őket:

1. Olyan zsidók, akik illegálisan léptek át magyar területre. Az ő sorsuk nem foglalkoztatja a szlovák hatóságokat; ugyanolyan elbánásnak lehet őket alávetni, mint a magyar zsidókat.

2. Szlovák útlevéllel rendelkező zsidók. Közülük 15-en vannak letartóztatva, és mintegy 120-an vannak szabadlábban. Valamennyiüket vissza kell toloncolni Szlovákiába, és minden vagyonuk lefoglalható a magyar állam javára.³⁹

A kezdeti szlovák reagálás, amely arra engedett következtetni, hogy a szlovák hatóságok hátráltatni akarják a magyarok zsidóellenes akcióit, a német és magyar szerveket némiképp csalódással töltötte el. Június 13-án, amikor Magyarország egyes vidékeit már zsidómentesnek (judenrein) lehetett tekinteni, Veessenmayer megsürgette a külügyminisztériumot, gyakoroljon nyomást a szlovák kormányra, hogy az járuljon hozzá a végleges megoldás programjának a Magyarországon lévő szlovák nemzetiség-